

CHỌN ĐÚNG NGÀNH – LÀM ĐÚNG VIỆC

PHẦN 2 – HIỂU CÔNG VIỆC/ THỊ TRƯỜNG LAO ĐỘNG

Trong phần 1, bạn đã lập được danh sách một số công việc tương thích với sở thích, khả năng của bạn. Tuy nhiên để có thể lựa chọn công việc vừa phù hợp với bạn vừa cho bạn cơ hội phát triển trong tương lai, bạn cần trả lời thêm các câu hỏi sau:

Bạn cần gì để làm được công việc này?	<ul style="list-style-type: none"> Bạn cần đạt trình độ gì, có kiến thức, kỹ năng gì?
Bạn có thể tìm được công việc này ở đâu?	<ul style="list-style-type: none"> Vùng nào, tổ chức nào cần công việc này? Khả năng công việc này bị thay thế bởi công nghệ?
Bạn có nguồn lực gì giúp bạn đạt được mục tiêu?	<ul style="list-style-type: none"> Gia đình có thể hỗ trợ bạn đến đâu? Nhà trường có thể hỗ trợ bạn thế nào?

• 2.1. BẠN CẦN GÌ ĐỂ LÀM ĐƯỢC CÔNG VIỆC NÀY?

Hiểu rõ bản chất công việc và môi trường làm việc cho phép bạn có cái nhìn sâu hơn về mức độ phù hợp giữa bạn và công việc đó. Qua đó bạn sẽ biết mình cần học gì, trau dồi kiến thức, kỹ năng gì để bảo đảm bạn có thể làm được công việc mong muốn.

Thực hiện các bước sau cho từng công việc bạn đã liệt kê trong [bảng H.3](#)

- **Bước 1:** trả lời các câu hỏi trong [bảng H.4](#) cho từng công việc (càng chi tiết càng tốt)
- **Bước 2:** soi chiếu các đặc điểm công việc với đặc điểm của bản thân và **cho điểm từ 1 – 10** với 1 là hoàn toàn không tương thích và 10 là tương thích với bạn nhất.
- **Bước 3:** tính tổng số điểm cho từng công việc. **Công việc có số điểm cao nhất là tương đối phù hợp với bạn nhất.** Các công việc còn lại có thể xem như phương án dự phòng trong trường hợp bạn chưa có điều kiện theo đuổi công việc phù hợp nhất.

Để tìm kiếm thông tin về công việc, bạn có thể tham khảo các nguồn sau:

- ✓ Phỏng vấn, trao đổi với những người đã và đang làm các công việc này
- ✓ Xem phần Mô tả công việc và Yêu cầu trong các Yêu cầu tuyển dụng (có thể tìm thấy trên các trang web tuyển dụng như Vietnamworks, TopCV, Careeviet, Indeed,...)
- ✓ Trải nghiệm thực tế của bản thân (đi tham quan nơi làm việc, thử làm công việc,...)
- ✓ Tham khảo thông tin về nghề nghiệp trên các trang web của chính phủ, của các tổ chức chuyên về mảng phát triển và định hướng nghề nghiệp.

- ✓ Đặc biệt trang thông tin nghề nghiệp O*Net [O*NET OnLine](#) là nguồn thông tin phong phú và uy tín. Bạn có thể tìm thấy đa dạng thông tin về công việc ở đây.

(Bảng H.4)

Tên công việc	1. Người đó làm những việc chính gì trong công việc này?	2. Người đó thường làm việc ở môi trường nào, sử dụng các thiết bị gì?	3. Người đó cần trình độ, kỹ năng, tính cách gì để làm tốt công việc?
<i>Ví dụ: Kỹ sư thiết kế công nghiệp</i>	<ul style="list-style-type: none"> * Chịu trách nhiệm phát triển, cải tiến và tối ưu hóa thiết kế sản phẩm * Phân tích các dữ liệu thu thập được để xác định yêu cầu thiết kế cho sản phẩm; * Làm việc với bộ phận marketing để đảm bảo sản phẩm phù hợp nhu cầu thị trường * Tạo ra các bản vẽ 2D và 3D chi tiết của sản phẩm * Lựa chọn vật liệu phù hợp cho sản phẩm * Chuyển giao thiết kế cho bộ phận sản xuất và hỗ trợ giải quyết vấn đề kỹ thuật.... 	<ul style="list-style-type: none"> * làm việc tại văn phòng, phòng thí nghiệm hoặc nhà máy sản xuất Phương tiện lao động: máy tính với các phần mềm thiết kế đồ họa, các thiết bị chế tạo mẫu thử nghiệm như máy in 3D, máy cắt lazer,... 	<ul style="list-style-type: none"> * Tốt nghiệp Đại học chuyên ngành Thiết kế công nghiệp, cơ khí,.. * Thành thạo các phần mềm thiết kế đồ họa 2D và 3D * Hiểu biết về sản xuất & vật liệu * Tư duy sáng tạo và giải quyết vấn đề, khả năng giao tiếp và làm việc nhóm, quản lý dự án, * Tính cách: tỉ mỉ, chính xác, chủ động học hỏi, tinh thần làm việc nhóm,..
Tổng: 38	9	9	7
Công việc 1			
Điểm số			
Công việc 2			
Điểm số			
Công việc 3			
Điểm số			
Công việc 4			
Điểm số			

2.2. BẠN CÓ THỂ TÌM ĐƯỢC CÔNG VIỆC NÀY Ở ĐÂU?

Với tốc độ phát triển hiện nay của khoa học công nghệ và xu hướng toàn cầu hóa, có hàng ngàn công việc được dự báo sẽ dần thu hẹp và mất đi. Vì vậy, **tìm hiểu về nhu cầu và khả năng phát triển của công việc bạn đang chọn là tuyệt đối quan trọng.**

- Sử dụng các câu hỏi trong **bảng H.5** để tìm hiểu khả năng phát triển của từng công việc bạn đã liệt kê trong phần 1.
- Cho điểm từ 1 - 10** cho từng hạng mục với 1 là ít hợp ý bạn nhất và 10 là hợp ý bạn nhất.

Để tìm kiếm thông tin về nội dung này, bạn có thể tham khảo các nguồn sau:

- ✓ Báo cáo về thị trường lao động hàng năm của chính phủ, của các trang web tuyển dụng như Vietnamworks, TopCV, Careeviet, Indeed,...
- ✓ Thông tin trên các trang web của các tổ chức quốc tế có nghiên cứu về lĩnh vực này như Trung tâm dự báo nguồn nhân lực Tp. HCM, Tổng cục giáo dục nghề nghiệp, ILO Việt Nam, OECD, UNICEF,...
- ✓ Thông tin trên các trang web của những đơn vị hoạt động trong lĩnh vực định hướng và phát triển nghề nghiệp trong và ngoài nước như Hướng nghiệp Sông An, Hướng nghiệp SiF, ...
- ✓ Các bài phân tích của các chuyên gia nhân sự, hướng nghiệp trên các diễn đàn báo Tuổi Trẻ, Thanh Niên, v.v..

(Bảng H.5)

Nội dung	Thông tin	Điểm số
1. Mức thu nhập của công việc này? <i>Vd: kỹ sư thiết kế công nghiệp</i>	Vd: kỹ sư thiết kế công nghiệp Theo JobsGO, khoảng lương phổ biến của Kỹ sư Thiết kế là từ 12 - 20 triệu VNĐ/tháng . Kỹ sư mới ra trường lương khởi điểm khoảng 8 - 15 triệu VNĐ/tháng ,	9
2. Địa phương nào, tổ chức nào đang tuyển dụng nhiều công việc này? <i>Vd: kỹ sư thiết kế công nghiệp</i>	Nhu cầu tuyển dụng cao. Khu vực tuyển dụng nhiều: các địa phương có nhiều khu công nghiệp, đơn vị sản xuất như Tp. HCM, Đồng Nai, Bình Dương, Đà Nẵng, Hà Nội, Bắc Giang Nhu cầu tuyển dụng công việc này có ở công ty đầu tư nước ngoài hoặc trong nước ở nhiều quy mô khác nhau	10
4. Công nghệ (tự động hóa, AI) có thể thay thế và không thể thay thế những phần nào của công việc này?	AI và phần mềm CAD tiên tiến có thể tự động tạo bản vẽ kỹ thuật dựa trên dữ liệu đầu vào cơ bản nhưng Kỹ sư vẫn đóng vai trò quan trọng trong đánh giá, tinh chỉnh và lựa chọn thiết kế phù hợp nhất.	7

Vd: kỹ sư thiết kế công nghiệp	Các thuật toán học máy giúp dự đoán lỗi thiết kế ngay từ giai đoạn phác thảo, giảm nhu cầu kiểm tra thủ công nhưng kỹ sư vẫn cần xác thực kết quả mô phỏng và đưa ra quyết định cuối cùng	
Tổng điểm/ công việc		26

2.3. BẠN CÓ NGUỒN LỰC GÌ GIÚP BẠN ĐẠT ĐƯỢC MỤC TIÊU?

Bên cạnh các yếu tố về đặc điểm cá nhân thì **khả năng hỗ trợ của gia đình yếu tố then chốt để bạn lựa chọn ngành học và trường đào tạo**. Ngoài ra, chọn được công việc dung hòa giữa ý muốn của bản thân và kỳ vọng của gia đình cũng là một điều kiện thuận lợi để bạn phát triển tốt trong công việc sau này.

Hãy trao đổi thẳng thắn và chân thành với người thân về các nội dung trong **bảng H.6** dưới đây

(Bảng H.6)

	Thông tin
1. Gia đình có mong muốn gì về công việc tương lai của bạn? (Vd: theo nghề của ba mẹ, việc gần nhà, ...)	
2. Gia đình có mong muốn gì về trách nhiệm bạn sẽ đóng góp cho gia đình? (Vd: hỗ trợ ba mẹ nuôi em đi học ..)	
3. Khả năng chi trả tối đa của gia đình cho việc học của bạn? (bao nhiêu/năm, trong bao lâu?,...)	
4. Những khó khăn hiện tại của gia đình có thể ảnh hưởng lớn đến việc học, việc chọn nghề của bạn?	

(Vd: nguy cơ nghỉ học, phải làm việc gần nhà để chăm sóc người ốm, ..)

2.4. CHỌN LỰA CÔNG VIỆC TỐI ƯU CỦA BẠN:

Thật lý tưởng nếu bạn có thể chọn ra một công việc hoàn toàn phù hợp với sở thích, khả năng, tính cách, giá trị nghề nghiệp, vừa có nhu cầu lao động cao và khả năng phát triển cao. Trong thực tế, đa số người lao động phải bỏ qua một vài tiêu chí để có được công việc thỏa mãn một số tiêu chí khác mà họ ưu tiên. Một lựa chọn nghề nghiệp như vậy được gọi là lựa chọn tối ưu trong điều kiện cụ thể của từng người.

Trong phần này bạn sẽ lên thứ tự ưu tiên của 05 công việc bạn đã liệt kê trong [bảng H.4](#). Công việc ở vị trí đầu tiên sẽ là công việc tối ưu cho bạn.

- **Bước 1:** điền các thông tin bạn đã thu thập ở các [bảng H.4, H.5 và H.6](#) (bao gồm điểm số bạn đã tính ra cho từng công việc)
- **Bước 2:** cân nhắc giữa các điểm được và không được của từng công việc theo tiêu chí sau
  - ✓ Phù hợp với các đặc điểm cá nhân của bạn
  - ✓ Hòa hòa với kỳ vọng gia đình
  - ✓ Có tiềm năng phát triển trong tương lai, đặc biệt tại địa phương mà bạn muốn sinh sống
- **Bước 3:** xác định thứ tự ưu tiên cho 05 công việc đó.

(Bảng H.7)

Thứ tự ưu tiên	Tên công việc	Bảng H.4 Mức độ tương thích cá nhân-môi trường làm việc	Bảng H.5 Tiềm năng phát triển của công việc	Bảng H.6 Mức độ hài hòa với nguồn lực gia đình
Ví dụ	Kỹ sư thiết kế công nghiệp	25 điểm *Thích Tạo ra các bản vẽ 2D và 3D *Thích sử dụng máy in 3D, máy cắt lazer,... *Không giỏi phân tích dữ liệu *Không chắc có khả năng sáng tạo * Ngành học có điểm thi cao	26 điểm *Thu nhập theo kỳ vọng *Có khả năng tìm việc ở nhiều khu công nghiệp tại địa phương. *Yêu cầu tính sáng tạo, nếu không trong tương lai sẽ bị thay thế	26 điểm Công việc này có khả năng tìm việc ở tỉnh nhà được. Cha mẹ cũng thích công việc này. .....
1				

2				
3				
4				
5				

2.5. LÊN KẾ HOẠCH HỌC TẬP KHẢ THI:

2.5.1 CHỌN NGÀNH

Đến đây, bạn đã chọn được công việc tối ưu cho mình. Bước kế tiếp là tìm xem để làm được công việc đó, bạn cần được đào tạo thế nào - **Bạn sẽ học ngành gì để làm được công việc bạn đã chọn?**

Lưu ý: Với một số công việc, vị trí khởi điểm có thể yêu cầu các ngành khác nhau. Bạn có thể chọn lựa học một ngành khả thi nhất với bạn. Vd: Để làm được công việc kỹ sư thiết kế nông nghiệp, bạn có thể học các ngành như Thiết kế công nghiệp, Thiết kế sản phẩm, Cơ khí chế tạo máy,..

Để tìm ra ngành học cho công việc muốn làm, bạn có thể tham khảo các nguồn sau:

- Sách tra cứu nghề của tổ chức ILO. Tải về theo đường link [00.bia\(ilo.org\)](http://00.bia(ilo.org))
- Trang [Job Zone Job Zone Four: Considerable Preparation Needed](#) vào phần *Training/Credentials của từng công việc*
- Công cụ Tra cứu ngành-nghề-trường của Hướng nghiệp SiF theo đường link [Tra cứu ngành nghề trường | SIF Career \(huongnghiepsif.vn\)](#)

Bạn có thể liệt kê tối đa 3 ngành học có liên quan đến công việc đó và điền vào [bảng H.8](#). Sau đó cân nhắc các thuận lợi và bất lợi của ngành học đó so với điều kiện và đặc điểm cá nhân để ra quyết định:

(Bảng H.8)

Tên công việc tối ưu cho bạn:			
	Tên ngành học	Tên ngành học	Tên ngành học
Để làm được công việc này, tôi có thể học:			
Điều kiện tuyển sinh của ngành:			
Năng lực học tập của tôi so với đk tuyển sinh			

Các công việc có thể làm sau khi tốt nghiệp ngành này			
---	--	--	--

2.5.2 CHỌN TRƯỜNG

Hiện nay, bạn có khá nhiều lựa chọn vì có nhiều trường đào tạo các ngành tương tự nhau. Để được chuẩn bị tốt nhất khi cho công việc đầu tiên của mình, bạn cần chọn được trường đào tạo đáp ứng tốt nhất các tiêu chí sau:

- Phù hợp với năng lực học tập và nhu cầu phát triển của bản thân.
(*Phù hợp với năng lực học tập không hẳn là bạn có thể đậu được mà nên là bạn có thể theo học được*)
- Phù hợp với nguồn lực tài chính của bản thân
- Chương trình đào tạo tương thích với yêu cầu của công việc

Thu thập thông tin về từng trường mà bạn đang muốn theo học. Sử dụng các nội dung gợi ý trong **Bảng H.9** dưới đây. Bạn có thể tìm kiếm các thông tin về trường trên qua các nguồn sau:

- ✓ Tham khảo trên trang web của các trường đó
- ✓ Trao đổi trực tiếp với sinh viên / cựu sinh viên/ giảng viên/ nhân viên của trường
- ✓ Tham khảo trang web tuyển sinh <https://bit.ly/3XglABX>
- ✓ Tham khảo các trang web xếp hạng trường đại học
[VNUR.VN - Bảng xếp hạng Đại học Việt Nam](http://VNUR.VN)
[World University Rankings 2025 | Times Higher Education \(THE\)](http://World University Rankings 2025 | Times Higher Education (THE))

(Bảng H.9)

Tên trường	Học phí/năm	Học bổng và các hỗ trợ tài chính	Hình thức tuyển sinh	Điểm tuyển sinh năm trước	Chất lượng đào tạo

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Careers New Zealand. Holland's Theory. [Holland's theory \(careers.govt.nz\)](https://careers.govt.nz)
- Career.iresearchnet. Work Values Inventory. [Work Values Inventory - Career Assessment - iResearchNet](#)
- Columbia University Center for Career Education. Tài liệu Design for Next Step
- Florida State University Career Center. Tài liệu Career Guide 2023-2024
- Hồ P. H. P., & Nguyễn, T. C. (2012). Tài liệu tư vấn cá nhân về khám phá, lựa chọn, và phát triển nghề nghiệp cho học sinh trung học. *Tổ chức Hợp tác phát triển và Hỗ trợ kỹ thuật vùng Fla Măng, Vương quốc Bỉ.*
- Humanists@work. Tài liệu Work Values Inventory. [step1tool1.doc - step1tool1.pdf](#)
- Hướng nghiệp Sông An (2022). Tài liệu Các bước chọn ngành chọn trường.
- Myfuture. Công cụ Shape your future, [myfuture - Australia's National Career Information Service | myfuture](#)
- NET Interest Profile, <https://www.mynextmove.org/explore/ip>
- Patton, W., & MacMahon, M. (2014). Career Development and Systems Theory. In *SensePublisher*.